

UNP

#UNPProtecciónHumana

**ABC jüpüla eewa juluu
jüpüna tü aimajiaka
wane wayuu otta
waima wayuu**

Tü ABC namüinjani na wayuu mülikana jutuma eirakünaou, jütüma tü ainra política, wayuu jupushuale, sociales otta humanitarias.

Jüchajaka jia jüküjün jamün jikerotia juluu tü programa jüpüla tü nojolün jülatün otta aimajia*, jainjaka tü Unidad Nacional de Protección (UNP) **, junain anai main, maka jain tü jüpülaka apajia pütchi, müinka jeijale jaimajününtü eka jüpüla nairün jünain katoun naya, nojolin kapün, otta anainjani.

Tü karaloutaka apünün jipapa otta jukuaipa. Tü palajanaka aküjüsü tü nachiküka na achuntaka ainmajüna. Tü jüchikijeka jiataka tü wopuka jüpüla aimajüna, otta tü chiruwaka jia tü apünajatka namün na akalijushikana.

*Tü programa jüpüla tü nojolün jülatün otta aimajia jia tü achajawaka akuaipa, ainna otta wopu jüpüla aimajünün tü neka jüpüla ainnaün junain katouwa, nojolün kapün, otta anain na wayuukana, akujushi juluu tü decreto 1066 de 2015 (jiraja juluka tü palajanaka jünain tü ABC).

**Tü Unidad Nacional de Protección (UNP) jia wane entidad jüpüla anain na wayuu napushuale, jia tü akumajaka otta ainra wane ainra kasa jüpüla aimajünün na jümakana tü aluwatasü miouska.

1. Tü eeka jüpüla ainmajia jia tü ainna jütüma tü aluwatasü miouska, julupuna tü instituciones públicas, jainünjatün tü aimajaka wanee wayuu mülian jutuma eirakuna ou. Tüya esü jüpüla nümünin wane wayuu otta waima wayuuirua.

2. Tü wopu jüpüla aimajia jia tü ainjushika jutuma wane wayuu otta waima wayuu, otta tü aluwatasü miouska jünainje nachuntuin tü aimajünaka otta jajattia.

A.

¿Jarali na ekana jüpülu nachuntuin ainmajüna?

Nayane eka jüpüla akaliününin juka tü ainajiaka jümüimka UNP, na wayuu ekana amana tü yaka joolu:

1) Juuluinjanain tü wayuukana eka jüpüla aimajünün.

- ✓ Jülaülayu tü grupos políticos otta tü nojotka napain eka eitanün.
- ✓ Jülaülaya, jikishi tü kottirawaka jüpüla ainamaja tü kasa eka jüpüla jainrün wayuu o waima wayuu.
- ✓ Alaülashi.
- ✓ Jülaüla, jikishi tü kottirawa jutuma wayuu waima.
- ✓ Jülaüla, jikishi na wayuukana nojolikana alijunain.
- ✓ Jaakale na erajalikana.
- ✓ Aküjüshile naya jüchiki nojoluin oulanün ainrünüin tü eka jüpüla jainrün wayuu otta tü Derecho Internacional Humanitario (DIH).
- ✓ Achajali pütchi otta aküjüli pütchi.
- ✓ Muliakana jutuma nojoluin oulanün nainrünüin tü eka jüpüla nainrün otta tü DIH, eshii naaka na jülaülayukana, jikipü na wayuukana eipijushikana juluje mma otta na achuntakana noumain.
- ✓ Servidores públicos eeka ein otta epün namana tü akumajaka, eitawa tü eeka jüpüla jainrün wayuu otta tü aanaka juluu tü mmaka jupushuale.
- ✓ Eeka servidorepün público eeka ein otta epün namana tü akumajaka, eitawa tü eeka jüpüla jainrün wayuu otta tü aanaka juluu tü mmaka jupushuale.

- ✓ Dirigentes del Movimiento 19 de Abril (M-19), tū Corriente de Renovación Socialista (CRS), tū Ejército Popular de Liberación (EPL), tū Partido Revolucionario de los Trabajadores (PRT), tū Movimiento Armado Quintín Lame (MAQL), tū Frente Francisco Garnica de la Coordinadora Guerrillera, tū Movimiento Independiente Revolucionario Comandos Armados (MIR), tū Milicias Populares del Pueblo y para el Pueblo, Milicias Independientes del valle de Aburrá otta Milicias Metropolitanas de la ciudad de Medellín, ekana juluu tū ashajawaka jüpüla anaa jumma tū gobierno nacional juluu tū juyaka 1994 otta 1998, otta alejakana jünain wayuuin anain.
- ✓ Jüpüyakana kasa otta profesionales forenses julule na wane achajawa jüchiki otta jukuaipa wane nojoluin ainjitnün tū eka jüpüla aitna otta DIH.
- ✓ Ekirajutnu juluu tū ekirajia ekaalirua juluu mma.
- ✓ Ekaa ayaatain jümüntü aluwatasü miouska, nojolin julujanain tū Procuraduría General de la Nación otta tū Fiscalía General de la Nación, nayakani esü naimajia natajatü.
- ✓ Magistrados julukana Salas del Tribunal para la Paz otta na Fiscales jumuinka tū salas otta secciones otta chi Secretario Ejecutivo de la JEP.

2) Eiraküna ou* ekaa jüpüla nojolin anain jutuma

Tü eka jüpüla alatüin jia tü ein jüpüla julatüin jümüin wayuu otta eikain. Tü jajapüin tü jujutuka jia tüirua.

***wane eirakja ou jia tü jainraka wayuu otta jünain waimain ee müjülain jüpüla nojoluin katowein wayuu, mapuin, otta anain wane wayuuirua.**

Riesgo ordinario: jia tü eka jüpüla alatüin jumuin wayuu jünain tü nojoluka jainrüin. Maka jain: eere wane aluwaja juluu tü junajayaka nerü otta tü karuwarannuka einajirasü juma tü aimajutkalirua otta jittule wane wayuu jünain.

Riesgo extraordinario: jia tü alataka jümüin wayuu junain tü kasa jainraka.

Tüya apüsü wane aimajüna anasü minka tü alataka jiale:

- ✓ Jülatüle pümüin, püchonni, otta tü wayuu juluka eere pia.
- ✓ Jeketüle jia.
- ✓ Shimuinre, anale jüküjia otta nojolule müinka jain tü waneirua otta nojolule perülawain.
- ✓ Eirakünüle ou juka outunajanin naya, kapuinjanin otta nojolüinajni anain.

Riesgo extremo: jia kasa mioushataka, jeika jirajanamatüin, nojolüinjatü kamain.

3. Eiraküna ou jau tü ainnaka. Tü eka jüpüla ainmajia jümünka tü UNP ainnusü muinka tü eirakaka ou juaninle tü nainraka jumün wayuu, akaliya waneirüa.

Jukiaipaya 1:

Chi personero julukai municipio eirakünüsü nou juka nümün jupala wayuu juka juluu tü erejeriaka apanüsü tü nerü jupuluka wayuu.

Jau tü akujushika, **chi personero eirakunusu nou.**

chi personero eshii jüpüla nuchuntuin aimajüna jümün tü UNP.

Jukuaipaya 2:

Wanee wayuuirua mojuasü neirakün ou chi jülaülakai junta de acción comunal otta tü nüpüshika jau nerü, jiasa nojolün kasapünain jünain tü nainraka juluu eere nia.

Eere wane muinka jain tü na wayuukana oinajani emuin tü Policía Nacional de Colombia otta eka müin jain ee pejein.

Chi jülaülakai junta nojoshi jüpüla nuchuntuin ainmajana jümün tü UNP.

B. ¿kasa tü jükuaipaka tü wopu jüpüla aimajuna numuin wayuu otta wainma wayuu?

Wanaja jirakünün pou junain nojolünjachin kattoin pia, kapujnjachin otta nojolin anain, pairünjatka jia tü wopu jüpüla nainmajia wane wayuu. Muinka kottirale wane wayuu neirakünüle ou nainrünjataka jia tü wopu jüpüla waima wayuu.

Tü akuaipaka eiyatüsü jupushuale tü piamaska wopu. Pirajaa waneshiwai wopu otta painara chi jeijkai müin.

Jukuaipa 1. Akotchija karalouta otta pütchi jüchiki

Pünata otta pukotchüja tü karaloutaka jüpüla achunta aimajuna.

Palajana achuntunaka:

Tü karaloutaka julusu tü página web jümüinka UNP, paapa eka kentirain juma tü jüpünka aimajuna jeijkai pümüin:

Jümüin tü wopu aimajiaka wane wayuu:

<https://www.unp.gov.co/atencion-y-servicios-a-la-ciudadania/tramites-otros-procedimientos-administrativos/formulario-de-solicitud-de-proteccion-individual/>

Jümüin tü wopu ainajiaka waima wayuu:

<https://www.unp.gov.co/atencion-y-servicios-a-la-ciudadania/tramites-otros-procedimientos-administrativos/formulario-de-solicitud-de-proteccion-colectiva/>

Otta eshi jüpüla jürütkein eere jipia tü UNP jüpüla jüsajün tü karaloutaka ashajünajatka jüka ajapü otta esü puchuntuin kaaliwa namün na ayatashikana juluu.

Kaluinjatü tü juchuntaka eere **datos personales otta contacto**, jüpüla na ayatashika juluu tü UNP ein jüpüla nenajün pia otta tü püpüshikalirua.

Sooto pain püshajün tü aalataka jünain anain. Pülaka puküjün tü jumaka tü asakirushika:

- ✓ ¿jaralü jain müin eirakaka pou?
- ✓ ¿jamüsü jain müin jirakünaka pou?
- ✓ ¿kasa jain müin tü painraka jüpüla nojolünjachin kattoin pia, nojolünjachin warraitün otta anain?

Tü pütchika kojutsu jüpüla tü UNP ein jainrün kasa jüpülapüna julatün kasa mojusu.

Jülüja pain:

Müinka juluu tü municipio otta ciudad nojolüle jipia UNP, eshi jüpüla jürütkein jünain tü Personería, Defensoría del Pueblo, alcaldía municipal otta gobernación, jüpüla jüntia jünain tü karaloutaka jüpüla achunta aimajuna.

Eshii jüpüla jenajün juluu tü maliaka **01 8000 118 228** jüpüla na akalijulikan julukana UNP naluwatain jümüin tü karaloutakan emün jakana otta juluu correo electrónico eka jitain. Eshii jüpüla naküjün jümüin jamün jushajia tü jülüka.

Achuntushi piamaka.

Wane karalouta eere jiyatüin jüka jakain pia wane wayuuirua eka jüpüla jaimajüin tü UNP. Muinka comunidad, colectivo otta grupo étnico jia, tü ashajushika jainrüinjatü aluwataska.

Eere kasa jüsakirein jüchiki tü achuntushika jenaja juluu tü maliaka **01 8000 118 228** otta jürütka eere jipia tü UNP.

Achuntunshi apünün.

Jiyakuaya juluu piamale jipapa tü cedula de ciudadanía (jüpüla aimaja wane wayuu) otta cedula de ciudadanía nümüinka chi jikishikai (jüpüla aimaja waima wayuu).

Achuntushi pienchi.

Tü akujushika (karalouta otta esü jüpula anüikii) eere aküjünün tü eirakaka ou.

Jülüja pain, jüpüla einajtün wekerotün juluu tü wopu aimajiaka, tü UNP jirajianjatü eere waya, wapüshi otta tü grupo étnico eere kasairua jümana maka jain:

- ✓ Tü nachajaka jia nee nachajaka napushuale.
- ✓ Noutkajele jau wane kai otta nantüle junain tü nachajaka.
- ✓ Wanawale natapa, otta tü nekiruka.
- ✓ Atüjanün au jalain naya juluu tü mmaka
- ✓ Jakale naya wane wayuuirua eka ein jüpüla naimajünün.

Akuaipa 2. Aluwataya karalouta julumuin tũ UNP

Paapa otta esũ puluwatain julumuin tũ UNP tũ karalouta akujushika achikii iipũna, julupuna tũ japayaka:

- **Emũinre:** tũ UNP waima tũ jipiaka eere japũnũin jũnũikii wayuu eere jũpũla pikajain tũ karaloutaka. Muinka nojolũle juluu tũ municipio otta ciudad tũ jipiaka UNP, eshhi jũpũla jũnũin juluu tũ Personería, Defensoría del Pueblo, alcaldía municipal otta gobernación. Akalijũnena jia jũnain aluwatawa tũ karaloutaka. Eshii jũpũla juluwatain tũ karaloutaka julupana tũ eikajũtka kasa emũin tũ carrera 44 No. 20 – 21 chayaa Bogotá.
- **Virtual:** julupuna tũ correo electrónico: correspondencia@unp.gov.co

Akuaipa 3. Jirajaya tũ kasa jeijaka

Wane ayatai juluu tũ UNP eere tũ jirajayaka tũ achuntũshika, nirajain mũinka:

- ✓ Mũinka tũ achuntushika kottule jia
- ✓ Muinka piakai otta tũ pũpũshika, kakaka pia otta tũ grupo étnico jakale tũ ekalirua jũpũla ainmajũnũin.
- ✓ Tũ eirakia ou eere jũnian tũ painraka otta jainkaka pũpũshii, eere pia otta grupo étnico kaluka pia.

- ✓ **Muinka tũ pũtchi matũjajũle au, chi erajashikai ashajajechi pũma otta pũpũshirua jũpũla akũjũnajatuin tũ pũtchi jeijaka.**
- ✓ **Muinka jeijale jũpũshi tũ karaloutaka nojolerũ ein tũ wopu jũpũla ainmaja.**

Akuaipa 4. Eitaya wopu jüpüla ainmajia.

Jüpülajitaya tü wopüka, chi eerajashikai aashajajechi püma otta püpüshirua jüpüla nüküjün juka wane kai'irua ounena wane julujana tü del Cuerpo Técnico de Análisis de Riesgo (CTAR)¹ o del Cuerpo Técnico de Análisis de Riesgo Colectivo (CTARC) emüin eere pia otta tü püpüshikalirua, jüpüla nirajain tü eka.

Jüpüla tü wopu akalijiaka waima wayuu, tü UNP ainrüinjatü wane outkajawa (juluu wane mma) jüpüla atüjanün au tü kasa mojusu eeka jüpüla mülian atüma otta akumaja jukuaipa aimaja eka anain namün.

Sooto pain muinka nojolule pirajerün nojolerü ayatün tü ainaka, müsuse jeijain jüküjün jupushuale tü asakitnaka.

Akuaipa 5. Erajaya tü achikika

Tü pütchi nukotchikakai chi ayataakai juluu CTAR – CTARC nerajain piamasü comité julujutu UNP, jüpüla naküjün wane pütchi jüchiki.

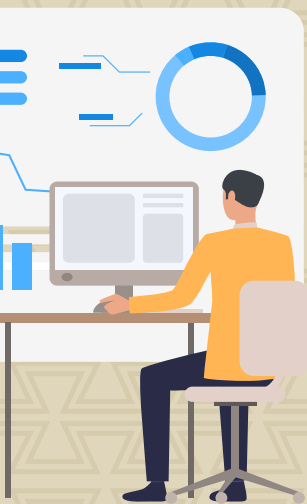
Jüpüla tü wopu ainmajika wane wayuu:

Tü Comité de Evaluación del Riesgo y Recomendación de Medidas (CERREM) otta tü Comité de Evaluación del Riesgo y Recomendación de Medidas de Servidores y Exservidores Públicos nerajain otta naküjün nümüin chi jülaülakai UNP tü jukuaipa aimaja ainjunajatka.

Jüpüla tü wopu ainmajia waima wayuu

Tü CERREM kottaka jirajian otta natujain au kasainjatün jukuaipa tü aimajika.

Tü jukuaipaka aimajia esuu jüpüla juwanajanün jütüma ne tü CERREM, müinka juwanaje jukuaipa tü alataka numuin wane wayuu.

Tü CERREM kottaka akujerü jumuin püpüshi, kakaka pia, grupo étnico otta jümüin Dirección de Derechos Humanos jümüinka Ministerio de Interior, tü kasa jüpüla erajia jau tü jukuaipaka ainmajia.

Muinka tü juujutu ordinariole jia, nojole erü eitanün tü jükuiapaka ainmajia.

1. Chi erajainchikai atüjanünjachi jaralin.

Jukuaipa 6. Jittaya tü jukuaipaka ainmaja

Chi jülaülakai UNP naunrüinjatü julupuna wane acto administrativo, tü akuaipa ainmajia namajalaka na comité. Tü pütchikaanterü pilamüin otta julupuna correo electrónico eitawushika.

Jüchikeje, wane akalijüi ashajajechi püma otta tü püpüshika jüpüla jittanüin tü aimajiaka.

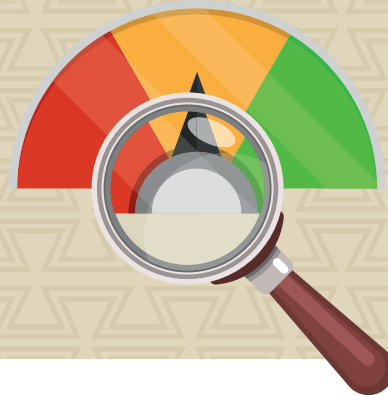
Sooto pain pashajerüin ü acto administrativo, juluu tia aküjünüsü müin tü eitanajatka jüpüla aimajia otta jerain kai, tüya nojotsu wanepianjatüin, ejeruu muinka muliale jia otta jujutu jiale tü extraordinario otta extremo.

Müinka japünüire tü acto administrativo pümüin, jiasa nojolule enajünün jüpüla eitawa tü aimajaka, puuna emün jipia UNP ee pejin pünain otta penaja juluu tü maliasatka 01 8000 118 228.

Jukuaipa 7. Jirajaya juchukuwaya

Tü jujutuka otta jümüinka püpüshi, kakaka pia otta tü grupo étnico erajanüsü juchukuwaya wanewai jüpüla jüyaka, esü jüpüla jüpülapünain, muinka juwetüle jomün kasachiki.

Muinka wana jirajanün juchukuwaya, tü UNP jüntüle juka tü riesgo extraordinario otta extremo juwanajain jukuaipa junain ordinario jükerü pümün, jümüin püpüshii, kakaka pia otta grupo étnico jüka jajalajain tü jukuaipaka ainmajia jümüin.

¿kasa alataka müinka toulale tü ainmajia otta ayatatale einrakünün tou?

Painrüinjatka jia puttirün tü wopuka juchukuwaya.

¿kasa tainrüinjatka müinka taimajünale otta müsia eere wane eirakünün tou jeketü?

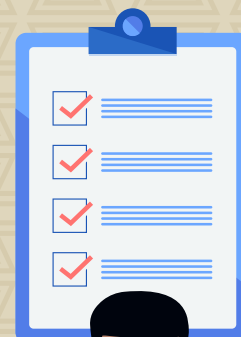
Ainrüinjatka wanee akuja juchiki otta aluwatawa jiyakuwaya tü documento de identificación emuin tü jipiaka UNP otta juluu correo electrónico correspondencia@unp.gov.co.

lisale jüchiki. Jüküja jümüin UNP junain anashatain, aküjünün joujatün, jamakuaipaluin otta jalajatün jia. Jutuma tü majushika erajanerü juchukuwaya tü püchiküka.

C. ¿Kasa nainrūinjatka na akalijushikana jütüma tü ainmajünaka?

Na akalijushikana jütüma ainmaja wane wayuu otta ainmaja waima wayuu nainrūinjatka jia:

- ✓ Jaa müinjani jümün tü jümaka tü UNP otta na aimajakana wayuu.
- ✓ Nojoluin napain wane aimajünaya jutuma wane natajannu wanaja ainmajünün jutuma UNP.
- ✓ Einjatün namana tü japajalaka UNP jünain anain jüpüla nainämjia, anainjatün japaya natutama otta jüpülainajtün nee nainämjia.
- ✓ Naküjünjatün achiki 72 horas jüpülapüna müinka nawaraijale anuipüna julii noumain.
- ✓ Nojolün nainrūin kasa eeka jüpüla alatün kasa namün.
- ✓ Naküjuin jümün tü UNP eeka kasa latün namün, jümün napüshi, kakaka naya otta grupo étnico.
- ✓ Naküjün namün na UNP müinka anale tü jukuaipa aimajia eitanaka.
- ✓ Nejetün tü acta de compromiso wanaja jüntün tü jukuapaka aimajia.
- ✓ Aküja jüchika muinka machikile, juwajünüle otta jumojujale tü apajushikalü otta nalejirün jajattapa tü aimajünaka.
- ✓ Akuja jümün tü UNP tü kasa motka au piakai, pupushika, kakaka pia otta grupo étnico.
 - ✓ Aapa kasa junain tü achajawaka achikii.
 - ✓ Apawa tü akujushika jüpüla aimajirawa.
 - ✓ Koutuinjanuin juchikii tü kaluka naya mauilia

Jülüja pain jüka ein tü mojüka japaya tü jukuaipaka ainmaja

- ✓ Noulain wane wayuu japain tü apushika müin jüpüla ainmajünün pia.
- ✓ Nojolere ein wayuu ainmajünün pia.
- ✓ Nainrüle kasa eka ein jüpüla alatün kasa jutuma nümün, jümün napüshi, kakaka naya otta grupo étnico.
- ✓ Nojolüle napain tü aimajiaka nia
- ✓ Napüle jüpüla junuin tü aimajaka nia.
- ✓ Nojolüle napawein tü münaka nümün jüpüla nainmajirain.
- ✓ Napale tü ainmajiaka nia jüpüla ainra kasa mojusü.
- ✓ Nuyulule nerü junain tü nainmajiaka.
- ✓ Numojüjale jüka nain tü nainmajika.
- ✓ Nümüle namün na ainmajaka nia nojolin jamajatün namün tü señales de tránsito.
- ✓ Nülejün eere eirakünün nou jünain nojolün nüküjün

Müinka mojule japaya tü ainmajiaka ouletnüsü

Asakiraa:

Epiapaa: Carrera 44 # 20 – 21 Puente Aranda en Bogotá, D.C

Eessü süpüla pünalain kachuweerapunaa: www.unp.gov.co

Soukay: lunes a viernes de 8:00 a.m. a 5:00 p.m.

Enajaa: 01 8000 118 228